

Pidättekö vaaleista? Tehtävähdotuksia peruskouluun

Opettajalle

Äänestysaktiivisuus on ollut laskussa ja nuorten innostumattomuus yhteiskunnallisista asioista huolestuttaa opettajia ja päättäjiä. Samanaikaisesti mediassa käydään keskustelua poliitikkojen ja viestintävälineiden monimuotoisista suhteista. Vaalit vaikuttavat myös koulutyöhön – nuoret äänestäjät ja tulevat vaikuttajat oppivat demokratian pelisääntöjä jo koulussa. Tässä opettajalla on keskeinen rooli kiinnostuksen herättäjänä.

Oheiset tehtävähdotukset on tarkoitettu avuksesi, kun yhdessä oppilaiden kanssa perehdyt vaalikäytäntöihin ja median osuuteen vaaliprosessissa. Tehtävähdotuksia voi soveltaa ja toteuttaa oppimisprosessia tukeviksi. Sanomalehti on tehtävien keskeinen oppimateriaali. Myös verkkolehtiä kannattaa seurata, sillä niissä julkaistaan paljon vaaleihin liittyvää aineistoa ja keskustelua.. Maksuttomia lehtinippuja voit kysyä oman paikkakuntasi sanomalehdistä. Monet lehdet avaavat sähköiset arkistonsa sanomalehtiviikolla vapaaseen käyttöön. Lisää tehtäviä on Sanomalehtien Liiton julkaisussa Vaalivaltti 2003-2006, joka on pdf- tiedostona tulostettavissa näiltä samoilta sivuilta.

Miksi sanomalehti?

Sanomalehtien rooli demokratiassa liittyy yhteiskunnalliseen viestintään. Uutismedian tehtävänä on huolehtia tiedon välittämisestä niin, että kansalaiset saavat tutkittuun tietoon ja luotettaviin lähteisiin liittyvän ajankohtaisen tiedon yhteiskuntaa ja itseä koskevista asioista. Yhteiskunnallisen viestimen tehtävä on tärkeä postimodernissa maailmassa, jossa ihmisten viiteryhvät ovat pieniä yhteisöjä ja toisaalta erilaista tietoa on saatavilla yllin kyllin. Sanomalehti osallistuu ”juonen rakenteluun”. Se tarjoaa taustatietoa ilmiöille ja rakennusaineita ymmärrykselle, jonka varassa ihmiset muodostavat mielipiteitä ja tekevät valintoja. Nopeasti päivittyvä, kiihkeä 24/7-media tuo uutiset nopeasti ja vuorovaikutteisesti ihmisten käyttöön. Hidasta tietoa rakentava sanomalehti tutkii, taustoittaa, analysoi, kyseenalaistaa ja osallistuu näin ajattelemisen kehittämiseen.

Koulun tärkeä rooli

Lapset oppivat sanomalehden seuraamisen kotoa. Nuoret, jotka oppivat sanomalehden lukijoiksi koululaisina, jatkavat sanomalehden seuraamista aikuisina. Paikallinen sanomalehti on nuorille tärkeä; se auttaa kiinnittymään kotiseutuun ja tukee nuoren yhteisöllisyyden tarvetta. Asioiden tutuus luo turvallisuutta ja kiinnostavuutta. Koulun rooli on erityisen tärkeä niille nuorille, joiden kodeissa sanomalehti ei kuulu arkeen.

PISA- jatkotutkimuksen tulos antaa hyvää potkua sanomalehden opetuskäytölle. Jyväskylän koulutuksen tutkimusyksikön toteuttaman jatkotutkimuksen mukaan aktiivinen sanomalehden seuraaminen vahvistaa opiskelutaitojen lisäksi myös nuoren siipiä. Malinin ja Linnakylän tutkimusraportti on luettavissa Sanomalehtien Liiton verkkosivuilla.

Oheisia tehtäviä voi tulostaa monistettavaksi tai liitettäväksi verkko-oppimisympäristöön. Tehtäviä voi myös muokata ja jalostaa haluamallaan tavalla.

Annukka Suvikas, oppimateriaalikoordinaattori / Sanomalehtien Liitto

Teemana puolueet

1. Valitse A4-kokoinen vihko ja liimaa tämä moniste ensimmäiselle sivulle.
2. Tutki sanomalehdestä puolueisiin liittyviä juttuja. Pehdy muutenkin suomalaisiin puolueisiin. Tietoa löytyy lehdistä, puolueiden kotisivuilta ja vaikkapa kotiväeltä. Valitse yksi puolue, jota seuraat sanomalehdestä ja verkkolehdestä. Ota talteen tai dokumentoi juttuja, joita liität vihkoon tai kansioon.

Kun olet saanut tarpeeksi aineistoa, laadi vihkoosi vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- a. Minkälaisia asioita puolue lupaa?
- b. Kenen etuja puolue mielestäsi ajaa?
- c. Kuka on puolueen puheenjohtaja ja puoluesihteerit?
- d. Paljonko puolueella on kansanedustajia?
- e. Ketkä ovat oman vaalipiirisi ehdokkaita?
- f. Kuka on puolueen tyypillinen äänestäjä?
- g. Miten puolueen ohjelmassa huomioidaan nuoret?
- h. Antaisiko oman äänesi puolueelle? Miksi?

Tehkää pienissä ryhmissä puolueista vaalimainoksia. Esitelkää puolue vaalimainoksen avulla muille ja jutelkaa puolueiden ohjelmien eroista ja yhtäläisyyksistä. Äänestäkää ”nuorten puolue”.

Arvioi oppimistasi. Mitä opit puolueista ja sanomalehdestä? Miten hyvin sait oman osuutesi suoritettua? Miten ryhmätyöskentely onnistui? Mikä oli oma osuutesi ryhmätyöskentelyssä? Mitä tekisit toisin?

Anna itsellesi arvosana ja perustele.

Tehdään vaalisanomat

Tutustukaa sanomalehtien, verkkolehtien ja muiden tietolähteiden avulla puolueisiin. Valitkaa 2-3 hengen ryhmissä puolue, josta hankitte tietoa.

Toimittakaa luokan oma vaalisanomat. Joistakin lehtitaloista saa blanco-lehtiä ja sanomalehtiä voi tilata käyttöön suoraan sanomalehdestä.

1. Lehden nimi
2. Esitelkää lyhyesti, mistä eduskuntavaaleissa on kyse, mitä valitaan? Miksi? Milloin? Kuka saa äänestää? Miksi äänestää?
3. Esitelkää puolueen ohjelmat: mitä puolueet lupaavat?
4. Esitelkää puolueen puheenjohtaja ja mahdollinen pääministeriehdokas.
5. Mitkä ovat tärkeimpiä vaaliteemoja? Mitkä ovat nuoria koskevia vaaliteemoja?
6. Esitelkää ja vertailkaa lehdessä oman vaalipiirinne eduskuntavaaliehdokkaita. Minkälaisilla asioilla ehdokkaat hakevat ääniä?
7. Arvioikaa vaalimainoksia. Minkälaisia arvoja ja asioita ne markkinoivat? Tehkää oma vaalimainos.

Suunnitelkaa ja toteuttakaa vaalisanomat valitsemanne puolueen näköiseksi. Voitte kirjoittaa, piirtää, leikata sanomalehdistä, yhdistellä kuvia ja tekstejä haluamallanne tavalla.

Kun jokaisen ryhmän vaalisanomat on valmis, tutkikaa ja arvioikaa niitä yhdessä. Järjestäkää vaalipaneeli, jossa on edustaja jokaisesta vaalisanomasta. Valitkaa paneelin aiheeksi tärkeimpiä vaaliteemoja. Toimittakaa lehtenne myös muiden luettavaksi koulun yhteisiin tiloihin, kirjastoon ja koulun nuorten esivaalituloihin.

Henkilökohtaisesti:

Mitä opin politiikasta ja eduskuntavaaleista? Mitä opin lehden tekemisestä?

Avauksia

Seuratkaa sanomalehdestä ajankohtaisia äänestämiseen, vaaleihin ja vaaliteemoihin liittyviä juttuja. Valitkaa pareittain lehtikirjoitus, jota pidätte tärkeänä ja josta haluatte kertoa muille. Valmistelkaa aiheesta pareittain aamunavaus. Voitte valita mukaan myös sopivan musiikkikappaleen.

Esitelmää avauksia luokassa muille. Valitkaa sopiva/sopivia aamunavauksia, joilla koulupäivän voi aloittaa. Esittäkää avauksia oppilaskunnan tai oman luokkanne/opettajan vuoroilla koko koululle tai omalle luokallenne.

Uutiskatsauksia

Ideana on, että kaikki seuraavat uutisia.

Järjestäkää pareittain uutiskatsaus oppitunnin alkuun. Lukekaa huolellisesti aamun sanomalehti ja poimikaa siitä tärkeimpien uutisten otsikot taululle mind-mapiksi. Katsokaa myös otsikon taakse: mitä otsikko oikeasti tarkoittaa? Mistä uutisessa on kyse?

Kyselkää muilta oppilailta, mitä he tietävät uutisista ja antakaa heillekin puheenvuoroja. Käykää yhdessä keskustelua uutisten sisällöstä. Jos jää uutisnälkä, niin oppituntien jälkeen sanomalehdistä ja verkkolehdistä sekä niiden keskusteluista saa lisävalaistusta asioihin.